

Naczelne Dowództwo W. P.
(Sztab Generalny).

Pocztą polowa Nr. 53.18. Lutego 1920 r.

ODDZIAŁ II.

Ew/6. Nr. 6482/II.

DO

ADJUTANTURY GENERALNEJ.

w B e l w e d e r z e .

Przedkłada się do wiadomości odpis raportu Peł-
nomocnika wojskowego i morskiego w Londynie
Nr.165/tajne z 31.z.m.

1 załącznik.

Za zgodność:

Szef Sztabu Generalnego

R O Z W A D O W S K I m.p.

Generał-porucznik.

W. Sokolowski

O t r z y m u j ą :

Adjutantura Generalna

M.S.Wojsk.Oddz.II.

M.S.Zagranicznych .

[Signature]

NACZELNE DOWÓDZTWO WOJSK POLSKICH
ADJUTANTURA GENERALNA
WARSZAWA
L: Dz. 6482/II, dnia 2/II 1920 r.

PLISUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

310

Pełnomocnik Wojskowy i Morski
przy Poselstwie Polskiem
w Londynie.

No.165/Tajne.

Londyn dnia 31-go Stycznia 1921 r.

DO

Naczelnego Dowództwa W.P.

Oddział II

W Warszawie.

Rokowania Anglo-Sowieckie

Angielskie Ministerstwo Handlu i Przemysłu / Board of Trade/ ogłosiło treść projektu traktatu handlowego między Rządami Angielskim i Rosyjskim Sowietów w formie, w której "został on włączony Krassinowi przed jego wyjazdem do Moskwy." Projekt ten, datowany jest z dnia 11-go Stycznia t.j. z dnia wyjazdu Krassina z Londynu /załącznik No.1/. Wszelako tekst załączony nie jest identyczny z tekstem projektu traktatu, podanym do prasy przez tutejszą Sowiecką Delegację Handlową, a ogłoszonym przez "Manchester Guardian" z dnia 10-go Stycznia, jako tekst projektu traktatu, "przedłożonego Sir Robert Horne'owi przez Rosyjską Delegację". /Patrz tut.No.42/Tajne z dnia 14-go Stycznia./ Różnice, zachodzące między tekstami Angielskim a Rosyjskim, są nader znaczne i zostały szczegółowo wyliczone na szpaltach "Times'a" z dnia 26-go Stycznia /załącznik No.2/.

Poza samym projektem traktatu handlowego, podanym, aczkolwiek nie w identycznej formie, do wiadomości publicznej przez obie układające się strony: Angielską i Rosyjską, istnieją jeszcze pewne dodatkowe klauzule, wręczone przez Sir Robert Horne'a Krassinowi w sam dzień jego wyjazdu. Treść tych dodatkowych punktów trzymana jest przez Rząd Angielski w ścisłej tajemnicy i nie zostanie ogłoszona aż do chwili otrzymania z Moskwy wiadomości o całkowitem przyjęciu przez Sowiety Londyńskiego projektu traktatu i ostatecznem zatwierdzeniu wszystkich jego warunków. Wszelako dzisiaj już rzecz można, że Sowiety zaakceptowały wszystkie warunki Londyńskiego projektu traktatu z wyjątkiem tego, który dotyczy propagandy bolszewickiej w Persji, Afganistanie i Azji Mniejszej, a co do którego Anglicy odznaczają się wyjątkową nieustępliwością,

Na zasadzie z wiarogodnych źródeł zebranych wiadomości wynika, że treść tych dodatkowych tajnych klauzul traktatu Anglo-Sowieckiego jest następująca:

O ile Rząd Sowieców zaakceptuje Londyński projekt traktatu handlowego, wówczas:

1/. Wstęp /Preamble/. Rząd Angielski zgadza się uznać w zakresie faktycznie z Rosji wwiezionych do Anglii towarów lub złota wszystkie dekrety Rządu Sowieców na równi z dekrétami Rządów, dyplomatycznie przez Anglię uznanych. Znaczy to, że Anglja uznawać będzie prawo Sowieców rozporządzania się skonfiskowanymi towarami i pieniędzmi, nie przesądzając wyików sporów, jakie mogą w drodze rozpatrzenia wewnętrznego powstawać między poprzednimi tych towarów lub pieniędzy właścicielami t.j. Rosjanami, znajdującymi się obecnie w Anglii, z jednej strony a przedstawicielstwem faktycznem całego kraju t.j. Rządem Sowieckim z drugiej.

2/. Złoto. Rząd Angielski gwarantuje, że pewna ilość Rosyjskiego złota będzie mogła być w Skarbie Angielskim bez żadnych zastrzeżeń t.j. niepodległa restrykcjom wywozowym zdeponowana, jako zabezpieczenie zapłaty za wysłane z Anglii do Rosji towary, która ma uskutecznić się w formie wyeksportowanych z Rosji do Anglii surowców, przede wszystkim drzewa. O ile ta zapłata Rosyjskim surowcem za Angielski towar nie wpłynie do Anglii w przeciągu 6-ciu miesięcy od dnia faktycznego wysłania towarów z Anglii do Rosji, wówczas Skarb Angielski wyda pozwolenie na wywóz z Anglii równoważnego nieuskutecznionej zapłaty quantum złota z ogólnej ilości, trzymanej tutaj na pokrycie. O ile to quantum złota nie zostanie sprzedane na rynkach zagranicznych i odpowiednia suma w funtach szterlingach wniesiona do Skarbu, wówczas Skarb zastrzega sobie prawo kupienia tego złota po cenie rynkowej Angielskiej. Znaczy to, że Anglja zgadza się na określenie wartości wwiezionego do Anglii bolszewickiego złota według jego ceny rynkowej, a nie parytetowej, czyli jest to znów wielkie ustępstwo ze strony Angielskiej na korzyść Rosji.

3/. Towary. Rząd Angielski gotów jest zagwarantować nietykalność przywiezionych z Rosji towarów wobec wszelkich możliwych pretensji ze strony osób trzecich t.j. Angielskich właścicieli Rosji na przeciąg 6-ciu miesięcy. W przeciągu tego czasu zawarty będzie ogólny układ pokojowy między Anglią i Rosją Sowietów, rozstrzygujący wszelkie podobne kwestje. Rząd Angielski podejmuje się ponadto, jeżeli się potrzeba tego okaże, przeprowadzić przez Parlament prawo, wprowadzające pewnego rodzaju moratorium na potrzebny przeciąg czasu.

Taka jest treść dodatkowych tajnych klauzul projektu traktatu handlowego Anglo-Sowieckiego według zebranych z wiarogodnych źródeł informacji, za które jednak odpowiedzialności nie biorę, a które donoszę z obowiązku.

Jednakże, zdaniem tutejszych sfer finansowych, projekt powyższy nie daje nawet perspektywy możliwości rozpoczęcia faktycznych stosunków handlowych, a dotychczas jest jeno martwą literą. Delegacja, która z ramienia Rządu Angielskiego wybierała się do Rosji celem rozejrzenia się na miejscu w realnych możliwościach, jeszcze nie otrzymała odpowiedniego zezwolenia władz Sowieckich na wjazd do Rosji, i nie wiadomo wcale czy takowe wogóle otrzyma. Spodziewają się tutaj, że sprawa ta zostanie rozstrzygnięta po osobistym przedłożeniu jej przez Krassina Sowiecom, a odośną decyzję uważać tutaj będą jako zapowiedź ewentualnej zgody lub odmowy na projektowane warunki traktatu handlowego. Jednakże nie podlega wątpliwości, że powodzenie całej sprawy wznowienia stosunków między Anglią i Rosją zależy przede wszystkim od tego, czy zostaną tutaj udzielone Rosji odpowiednie kredyty. Oczywiście mam tu na myśli jedynie kredyty Rządowe, gdyż o kredytach bankowych w obecnej sytuacji mowy być nie może. A zatem cała ta sprawa sprowadza się do mianownika czysto politycznego i to wyłącznie wewnętrznego Angielskiego, który można sformułować w pytaniu, czy tutejsza Partja Robotnicza będzie w stanie przeforować uznanie Rządu Sowietów przez Rząd Angielski, przyczem sfery przemysłowe udziela swego poparcia Partji Robotniczej, podczas

gdy sfery bankowe będą jej całą siłą przeciwdziałać.

Stosunek do Niemiec i Polski.

W ostatnich dniach ogólny nastrój Anglii względem Niemiec, tak im zawsze dotychczas przychylny, stanowczo się zmienił na szkodę Niemcom. Zmiana tego nastroju spowodowana została stanowiskiem Angielskich sfer przemysłowych, które twierdzą, iż nie są w stanie współzawodniczyć z Niemcami, które dzięki swej niskiej walucie pieniężnej zalewają swymi wyrobami wewnętrzny rynek Angielki. Spowodowało to bezpośrednio zamknięcie wielu fabryk Angielskich a w dalszych skutkach wzrost liczby bezrobotnych - Unemployment, co stanowi dzisiaj najpoważniejszą bolączkę organizmu Angielskiego. Nie oznacza to jednak, by miał nastąpić zwrot polityki Angielskiej względem Niemiec. Te ostatnie są dla Anglii niezbędne, jako rynek zbytu dla towarów Angielskich. Przeto Anglja, wierna swej polityce względem Niemiec, którą konsekwentnie prowadzi od dnia zakończenia wojny, będzie zawsze dążyć do tego, by Niemcy nie upadli pod zbyt wielkim ciężarem kontrybucji i odszkodowań, i zarówno dzisiaj w Paryżu jak wczoraj w Spa a jutro w Londynie będzie pozornie bronić interesu Niemieckiego przeciwko interesom Francuskim, wychodząc z założenia, że zachowanie i utrzymanie Niemiec, jako rynku zbytu dla swych towarów, jest większym dla niej zyskiem niż złoto niemieckie, w formie kontrybucji wwieszone do Anglii, a które w dochodach budżetu Angielskiego nie zostało nawet uwzględnione. Nie mniej jednak nieprzychylny nastrój wobec Niemiec tutejszych sfer przemysłowych oraz zasadnicza przyczyna, która go spowodowała, a mianowicie dewaluacja waluty Niemieckiej, przyczyniły się do tego, że Anglja doszła do przekonania, iż we własnym jej interesie leży jaknajszybsze uregulowanie i zrównoważenie walut państw Europy środkowej. Pod tym względem od kilku dni ciągnąca się zwyżka waluty Polskiej jest symptomem wysoce charakterystycznym. Tymczasem zaś w Angielskiem Ministerstwie Przemysłu i Handlu pod przewodnictwem Sir Leveland Smyth'a, ekonomicznego radcy Gabinetu, opracowywa się projekt udzielenia Polsce daleko sięgającej pomocy ekonomicznej.

PLISD
ARCHIWUM
New York
314

/Ta ostatnia informacja jest jaknajściślej tajna i nie powinna być nawet podana w komunikatach informacyjnych/. Niechęć ku Niemcom a chęć realnego poparcia Polski stanowią moment tak rzadki w Anglii, że tym bardziej winniśmy z niego skorzystać.

Sprawy Morskie.

Obecnie powrócił z Paryża z konferencji premierów zawezwany tam Szef Wydziału Niemieckiego i Polskiego, Departamentu Informacyjnego Admiralicji, Commander Nicolson. Zdaniem jego, redukcja i rozbicie Marynarki Niemieckiej jest obecnie dokonane i przez to koniec jest położony potęgze morskiej Niemiec. Jednocześnie jednak uważa on, że militarystyczny duch Niemiec nie jest jeszcze złamany i z nim zawsze trzeba będzie się liczyć.

Co się tyczy Admiralicji Angielskiej, to wskutek dążenia do zredukowania budżetu państwowego do minimum, pomimo już obecnie przeprowadzonych znacznych redukcji etatu, takowe w dalszym ciągu są projektowane. Pewna liczba wydziałów będzie skasowana i personel ich zwolniony, a sprawy ich przekazane innym wydziałom bez powiększenia odnośnego personelu.

/-/ W. Kłoczowski

Kontr-Admirał W.P.

2 załączniki.

za zgodność odpisu:

Góra

Rotmistrz.

Naczelne Dowództwo W. P.
(Sztab Generalny).

::

ODDZIAŁ II.

Ew/6. Nr. 9982/II.

6/3 66925-
Poczta polowa Nr. 53. 1. marca 1921 roku.

aa

KP

DO

ADJUTANTURY GENERALNEJ.

Przedkłada się odpis raportu Pełnomocnika Wojskowego
i Morskiego w Londynie Nr.268/tajne z dnia 16.II.1921 roku.
1 załącznik.

Za zgodność:

Julianowski mjr

SZEF ODDZIAŁU II.NACZ.DOW.

W z. P R Z E Z D Z I E C K I m.p.

Major Szt.Gen.

NACZELNE DOWÓDZTWO WOJSK POLSKICH
ADJUTANTURA GENERALNA
WARSZAWA
L: Dz. 66925 dnia 3/III 1921 r.
Sargus Wydział

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

Bełnomocnik Wojskowy i Morski

O d p i s .

przy Poselstwie Polskiem

w Londynie.

Londyn, dnia 16-go Lutego 1921 r.

No. 268 **TAJNE.**

D O

Naczelnego Dowództwa W.P.

Oddział II

w Warszawie.

Rekonstrukcja
Gabinetu.

W dniu 13 Lutego Król przyjął dymisję następujących ministrów:

Lorda Milner'a, Sekretarza Stanu dla Kolonji, i

Walter Long'a, Pierwszego Lorda Admiralicji;

zarazem zaś zamianować:

Winston Churchill'a, dotychczasowego Sekretarza Stanu dla Spraw Wojskowych, sekretarzem Stanu dla Kolonji na miejsce Lorda Milner'a;

Sir Laming Worthington-Evans, Bt., dotychczasowego Ministra bez portfelu, Sekretarzem Stanu dla Spraw Wojskowych w następstwo po Churchill'u;

Lorda Lee of Fareham, dotychczasowego Ministra Rolnictwa i Rybołówstwa, Pierwszym Lordem Admiralicji na miejsce Walter Long'a;

Podpułkownika Sir Arthur Griffith-Boscawen, dotychczasowego Parlamentarnego Sekretarza Ministerstwa Rolnictwa i Rybołówstwa, Ministrem w następstwo po Lordzie Lee of Fareham.

Angels
Z tych zmian Gabinetowych najważniejszą bez wątpienia jest nominacja Churchill'a na Sekretarza Stanu dla Kolonji. Churchill bowiem jest, poza Lloyd George'em, bezsprzecznie najwybitniejszą osobistością w obecnym Gabinetcie Angielskim. Żołnierz, literat, artysta, obdarzony wielkim temperamentem, połotem myśli i energją twórczą zasiada on w Gabinetcie Angielskim z małymi przerwami już od roku 1906, po-

woływany do piastowania naprzemian najróżnorodniejszych urzędów, już to jako sekretarz Stanu dla Kolonji /1906-8/, minister Handlu i Przemysłu /1908-10/, minister Spraw Wewnętrznych /1910-11/, Pierwszy Lord Admiralicji /1911-15/, minister Amunicji /1917/, wreszcie jako sekretarz Stanu dla Spraw Wojskowych /od r.1918/. Przejście zatem takiego człowieka, jak Churchill, z Ministerstwa Wojny do Ministerstwa Kolonji oznacza niewątpliwie nastąpienie nowej epoki w życiu politycznem Anglii, epoki w której sprawy wojskowe schodzą na plan dalszy, a wysuwają się na czoło zagadnienia, dotyczące konsolidacji i koordynacji wewnętrznych składowych części Imperium Brytyjskiego. War Office stał się już zbyt szczupłym polem działania dla Churchill'a, który w Colonial Office natomiast znajdzie szeroki teren dla swej niezmordowanej działalności. To też rozdają się już głosy, iż należy rozszerzyć ramy tego ministerstwa, stwarzając coś w rodzaju Commonwealth Ministry lub Imperial Office-Ministerstwa dla Imperium, które dawałoby ogólną dyrektywę Dominiom i zamorskim posiadłościom. W każdym bądź razie na nominację Churchill'a należy się zapatrywać, jako na symptomat, wskazujący, iż w dziejach Anglii okres działalności wojskowej minął, a nastał na nowo okres pracy pokojowej.

Nowy Sekretarz Stanu dla Spraw Wojskowych the Right Hon. Sir Laming Worthington-Evans, Bt., M.P. jest członkiem tej frakcji Partji Konserwatywnej, która wchodzi w skład Koalicji /C.U./. W wojsku służył w szarży tymczasowego majora w r.1914-15. Następnie był kontrolerem Foreign Trade Departament Foreign Office'u w r.1916, ministrem Blokady w r. 1918, Parlamentarnym Sekretarzem Ministerstwa Amunicji 1916-19, wreszcie ministrem bez portfelu od r.1919. Uważany on jest ogólnie jako człowiek przyszłości i często słychać o nim zdanie, że jest to wschodząca gwiazda na firmamencie politycznym Angielskim. Wraz z Sir Robert Horne'em stanowi on tą grupę ministrów, którzy stoją najbliżej Lloyd George'a i najzupełniej podzielają jego poglądy. Ze względu na powyższe rzecz można, że nominacja Evans'a na Ministra Wojny

jest dla nas faktem raczej niepomyślnym, zwłaszcza że Churchill jako głowa anti-bolszewickiego ruchu w Anglii był z tego względu dla nas zawsze bardzo przychylnie usposobiony, co uwi-
doczniło się w stanowisku, zajętym przez niego, w sprawie wy-
stania reszty zaofiarowanej nam amunicji oraz w ogólnym sto-
sunku War Office'u do nas. Jedyną rzecz, którą mu z punktu
widzenia polskiego zarzucić było można, była to jego koncepcja
nierozbrajania Niemiec celem zużycia ich w walce przeciwko
Sowietom.

Otwarcie Dnia 15-go Lutego Król uroczystie utworzył 3-cią sesję
Parlamentu. 31-go Parlamentu Zjednoczonego Królestwa. W mowie inauguracyjnej
/załącznik No.1/ Król wykuśszył główne wytyczne polityki
zagranicznej i wewnętrznej Anglii oraz wymienił te projekty
Rządowe, które zostaną w ciągu rozpoczynającej się sesji przed-
łożone Parlamentowi do uchwalenia. Co przedewszystkiem rzuca
się w oczy w mowie królewskiej, to zupełne pominięcie Konferencji
Paryskiej oraz zwrotu do Francji, jako do głównego sprzymie-
rzenia Anglii. Jest to niezbyt pomyślny omen do mającej się
wkrótce rozpocząć Konferencji Londyńskiej.

Lord Curzon w Izbie Lordów a Lloyd George w Izbie Gmin wygło-
sili tego dnia mowy, które, jako obejmujące całokształt zagad-
nień wewnętrznych i zewnętrznych polityki Angielskiej, w załącze-
niu podaje się do wiadomości /załącznik No.2/.

Przyjazd Dnia 14-go Lutego przyjechał do Londynu Minister Spraw Zagra-
Ks.Sapiehy. nicznych Ks.Sapieha. Konferował z Curzon'em i dzisiaj miał być
przyjętym przez Lloyd George'a.

/-/-/ W.Kłoczowski

za zgodność:

E. Sapieha

Rotmistrz.

Kontr-Admirał W.P.

2 załączniki.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York